

რონების მოვალეობა, თუმცა შეიძლება ყარაულების დაჭირებების მადგობა სახლის პატრონებმა გარდასტოვებული ფული ვიღონ, რასაც საბუღალტრო გარდასტოვების და შემდეგ ქალაქის იმპორტის ამისთვისაა.

* შინაგან საქმეთა სამინისტრო ამ ეპოქა ცნობებსა ჰქონდა იმის შესახებ, თუ არსებულ პოლიციის ორგანიზაციაში რა ნაკლია შეინიშნული, რადგანაც განზრახვა ჰქვას სამოქალაქო პოლიციაში ცვლილება მოახდინოს. სხვათა შორის, სამინისტროს განზრახვა ჰქვას ქალაქები და გრანდინი პოლიციის შენახვისგან განათვისყოფილ და პოლიციის მოხელეთა ნივთიერი მდგომარეობა გაუმჯობესოს.

* კავკასიის მთავარ-მართებლის თანამშრომლის ა. ა. ფრეზეს განკარგულებით 20 აგვისტოდან 17 მწკინისთვის აღმასტანდრეს ბაღში სამხედრო მუსიკა ვიღონ დაუკრავს, რადგანაც ამ ეპოქა ტფილისში გარემოა შეტანილი და აღსრულები იმართება.

* ქ. გორის თვითმმართველობის ლაბარაკი აღუქმავს იმის შესახებ, რომ გორში ქალაქის საფინანსო კომისიის გახსნის, დაწესების ქალაქის მუკარაღის თანამდებობა და ორიც სპარაფსიონალით სკოლა იქნას გახსნილი—ერთი ფუნქციონირებს და ერთი ქალაქისთვის.

* მიწა-მოქმედებისა და სახელმწიფო ქონების სამინისტრო დღეს და სტალინის, რომ არსებობს საუკეთესო თამბაქუ მოყვანის, ამ სპარაფსიონალით, სხვათა შორის, სამინისტრო ქუთაისის გუბერნიის თამბაქუის პუნქტისა სპარაფსიონალით.

* თბილისში, 30 აგვისტოს, მუსტილის ბაღში წყლოში განსტყვილისაგან მხსნელ საზოგადოების საშუალებითა გასაძლიერებლად გამართულ იქნებდა „სახალხო სვირნობა“. სვირნობა ნაშუადღევს 4 საათზე დაიწყო. ღამიანად მორთულს კონსერტში სხვა დასხვა ნივთები გაიყარა. საღამოთი ბაღი გაჩირადლებული იქნებდა.

* მოკლე ხანში ტფილისის ეწვევიან 40-50-მდე სფრანგეთის სტუდენტო, რომელთაც განზრახვა აქვთ ადგილობრივ დასავლეთიან და გაციონო ყოველივე, რაც-კი ამ ისტორიისა და მარტინის წილ ტაბო გაკვირონ, მართლაც ვერაინ დაუშვონ, ვიდრე არ დაარსდება იმისთანა დაწესებულება, რომლის საშუალებით მუცდელს შეეძლება სასყიდო საქონლის ღირსების გაგება.

შეკვეთს შორანამდე რკინის გზით ჰხიდავენ და რადგან ქიათურებისა ვერაინ ღამიანად, შორანამდე სხვა ვიგონებულ უღებენ ფოთისკენ წასაღებად. ეს მეთა ბარჯი ხომ ტვირთად აწვეს წარმოებისა და ზედ ერთი კიდე გადაზიდვის სიძვირს არც ერთ სხვა საქონლის არ აღდეს იმდენი ფსი ზიდვისა, რაც შევსებს; თვით ნავთის ზიდვისა უფრო იფად ჯდება, თუმცა ნავთის წარმოებისა ღირს სიძვირით ვერა შედგება რა და ასე ადვილად ჰქნის მილიონების მქონეთ. შინაგან საქმეთა სამინისტროს უკლებს და მინც იზრდება, ამბობენ, მის რაღად დავაკლოთ და მით რკინის გზის შემოსავალი რათ შეამცირაოთ? მაგრამ ვინ ამ გაძლიერდა და წარმოების მხრივ შესაძლებელია.

* 29 აგვისტოს, ტფილისის ქალაქის საბჭოს სადგომში, ტფილისის გუბერნატორის მიწერილობის თანახმად, ტფილისის ხელოსანთა დეპუტატების კრება მოხდება, რომელიც განიხილავს ხელოსანთა წოდების კასის შემოსავალ-გასავალს 1997 წლის 18 ნოემბრიდან 1900 წლის 1 იანვრამდე და მიმდინარე წლის შემოსავალ-გასავალის ხარჯთაღრიცხვას სახელოსნო სამმართველოსას.

მიათურის შავი ქვის მადეველითა მისაწე მოკრიბი კრება.

(დასასრული 7 აგვისტოს კრებისა)

გ. გ. კუპრაია. რა სიდიდის სესხს აძლევს რკინის გზა პურის პატრონს და რამდენს მისცემს შავი ქვის პატრონი?

მ. ა. კაბახია. პურის პატრონს ეძლევა 60% წაღვილის ფასისა.

თ. შ. გ. წულუყაძე. სახელმწიფო ბანკი ეძლევა 30-40%, მაგრამ ეს გვეტოვება, სპირაია ამ რიცხვს ითვლის 60-70% აძლევს.

თა. ა. ნაჭყალი. თუ ეს საქმე კომისიის დადგენით, იგი დიხანს მოუნდება ამ საქმის გათავებას. უმჯობესი იქნება საქმის მივანიაო.

გ. ფ. ზღანოვაძე. მე წინააღმდეგობა უნდა გამოვუცხადო თვ. ნი ვართის რჩევას, რადგან, როგორც სხვა ჩვენთან დავალებს ვახლება საფუძვლად საარჩევნო ანგარიშებისათვის, ისე ამ დავალებს ვახლიან საავტოტო საშუალებად მომავლის კრებისათვის; რომ მომავალი კრება გადადარჩინათ ამ დავადარაბას, უმჯობესად მიმართა კომისია, და დღემდე ვინც კრედიტს შესხება იმის, ვინცავე, გვიგონონ გზა და საშუალება, როგორ მოვიყვანოთ სისრულეში ეს საქმე.

თა. ა. ნაჭყალი. თუ სახელმწიფო ბანკი 30-50% სესხს მოგვეცემს, ჩვენ ჯერ ხანობით მეტი არ გვიძლევს.

თ. გ. წულუყაძე. არა, ეს არ კვარა, ჩვენთვის საჭიროა 60% მინც ბაზრის ფასისა.

თ. შ. ა. თუმანიშვილი. კომისიის რომ გადავიტოვო, შორს წავა საქმე.

ლუბას, რომ დაუფიქრებს ცაცი თუ ერთს უმჯობესი საკანს შავი ქვის მწარმოებელთა მოქმედებისა ნაწარმოების ღირსება შეადგენს, მეორე არა ნაკლებ თვალსაჩინო საკანს შეადგენს შედავათი ზიდვის ფასისა. ამ ფასის დაკლება უფრო გაძლიერებს წარმოებას, რკინის გზის მეტი სახილავი გაუნდება და მის შემოსავლისა არა თუ არა დააკლებდარა, პირიქით, კიდევ მიემატება. 1898 წელს თითქმის ორი მილიონი ფუნტი იმავალად ყვირილობაში ურემებია, რადგან გზები არ ვარგადა, წელს საურემ გზები შეაკეთეს შავი ქვის მწარმოებლებმა და, მასხადავად, ხელა უფრო მეტი ასცდება რკინის გზას.

ასეთი დიდი ფასი რომ არ ედოს რკინის გზით შავი ქვის ზიდვის, განაღა გაუმჯობესდა მისი მეტოქეობის საწყალი მეურნე? მაგრამ ერთი მხრივ გაკვირება და მეორე მხრივ სიძვირე რკინის გზით ზიდვისა ჰქნის იმ გარემოებათ, რომელთაც ჩვენმა

შეძლებულ მრეწველთა ადვილად შეუძლიანონ სესხი იზოგონ, ხოლო წყველი მრეწველი ამას ვერ ახერხებს. მე ძლიერ სასარგებლო საქმედ მიმაჩნია, რომ იმავადგამონ რომ სახელმწიფო ბანკის წინაშე, რომ მდ გაუხსნას კრედიტი ადგილობრივ საკრედიტო დაწესებულებით იმ პირობით, რომ ამით ეს სესხი გასცენ მხოლოდ შავი ქვის მრეწველებს და ამ სესხში არ იღონ 8-9% მეტი. აქედან ადგილობრივ საკრედიტო დაწესებულებებთან 2 ან 3% გასამჯელო, ხოლო წინააღმდეგ იღებს თითონ სახელმწიფო ბანკი. ამ საქმის საწარმოებლად ადგილობრივ საკრედიტო დაწესებულებებთან ექნებათ განსაკუთრებული ანგარიში, რომლის ზედამხედველობა შეიძლება დედალოს მთავრობის მიერ დანიშნულს მოსამსახურეს.

მე ვფიქრობ, რომ ამ საქმეში სრულს თანხმობას გამოაცხადებენ ქუთაისის, ფოთის, ბათუმის და ტფილისის საურთიერთო კრედიტის საზოგადოებანი. ამას გარდა ძალიან კარგი იქნება, თუ ს. ქიათურში დაარსდა მრეწველების საურთიერთო კრედიტის საზოგადოება, რომელიც დაწესებულელი ვერა დღეს სარგებლობს მოუტეხს წყარო მრეწველთა, პირველად შეიძლება ძირითადი თანხა დიდი არა ჰქონდეს, მაგრამ ამას არ უნდა შეუშინდეს საზოგადოება. პეტერბურგში რომ საურთიერთო კრედიტის საზოგადოება დაარსდა, ძირითადი თანხა მხოლოდ 14 თასი მანეთი ჰქონდა, მაგრამ ახლა 4 მილიონი აქვთ. თუ ეს ისეთმა ღარიბმა და პატარა ქალაქებმა და დამებმა, როგორც არიან ზუგდიდი, ზონი და სხვანი, დაიარსეს ამისთანა ბანკები, ქიათურისათვის ეს, რასაც ვერა ვიხსენებ, ძალიან ადვილი საქმეა. კომისია, რომელსაც მივანდობა წესდების შედგენა, მაქვს ეს უკრძალუბას ადგილობრივ პირობებს და ცოტათუნ ცვლილებას მოახდენს ნორმალურ წესდებში და შემდეგ წესდების დამტკიცებას ილი დრო არ დასჭირდება.

გ. ფ. ზღანოვაძე. თა. თუმანიშვილი. ვგონებ, იცის ჩემი საუბარი სახელმწიფო ბანკის მმართველ ბანკის წესდებში და შემდეგ წესდების დამტკიცებას ილი დრო არ დასჭირდება.

ხალხს ყოველთვის უწოდა. სად ციკაიო? რომ კითხოთ ქიათურად გან შინ დაბრუნებულს, —ჯოჯოხეთში, გახსუხებთ. მართალია ფუტს შავი ქვის რკინის გზა ნაკლებ ფასს აძლევს, ვიდრე მეორესს გაუკრედიტები და აღუტყვევენ, მაგრამ საქმეთა-კი დამკვირვებელ მწარმოებელთა, რომ ურით ზიდვა უფრო ადვილ უჯდებათ, ვიდრე რკინის გზით. როგორ ახერხებენ ამ მოსახერხებლად წარმოადგენდეს და მართლა რა ჯოჯოხეთისა ღმირ სწავლენ გაკვირებულს, ცხოვრების უსლ სრო მეურნეს, ვე თითონ იციან. ეს ნაკლებ დაღა აზის შავი ქვის წარმოებლად ამის აზორებას არა ნაკლებ უნდა სცილობდეს იგი, ვიდრე შავი ქვის ღირსების გაუკრედიტებას და რკინის გზის ფასის დაკლებას.

ი. მანია

ნა სესხედ, რომლის შესახებაც დღეს თა. თუმანიშვილი პირდაპირ მაგრამ ესტე უნდა მივიღოთ მხედველობაში, რომ სახელმწიფო ბანკის მრეწველობის სახეში აქვს ფულის ბაზრის მდგომარეობა. ამათომ თუ მინის ეს საქმე შეუძლებელი იყო, იქნება დღეს შესაძლებელი გახდეს.

თ. შ. ა. თუმანიშვილი. უჩვენებს რამდენსავე მიავლით, რომ სახელმწიფო ბანკი ასეთ შეამდგომლობის ნების აძლევს საკრედიტო დაწესებულებათ. შეამდგომლობას შესახებ საკრედიტო დაწესებულება ვახანის სამინისტროში სათანადო თხოვნას, მაგრამ კარგი იქნებოდა, თითონ კომისიას ეშუადგომოთ სამინისტროს წინაშე.

თა. თუმანიშვილი. კრების როგორა მსურს, ეს საქმე საბჭოს გადაეცეს, თუ კომისიას?

კრება შეწყვეტილი იქნა ათის წამით. თ. შ. ა. თუმანიშვილი. მე შემიძლიან გადმოვიტო სურვილი კრების ერთის ნაწილისა: ამ ნაწილს უნდა, რომ ქიათურში დაარსდეს საურთიერთო კრედიტის საზოგადოება და ამ ბანკს მიეცეს უსარგებლო სესხად კრების საზოგადო საშუალებიდან 10,000 მან., ამას გარდა მსურთ შეამდგომლობა იქნეს აღბრული, რომ სახელმწიფო ბანკმა კრედიტი გაუხსნას შავი ქვის მრეწველთა ქუთაისის, ფოთის და ქიათურის ბანკების საშუალებით იმ პირობით, რომ ამით თავინთ სასარგებლოდ 3% მეტი არ იღონ და რომ ყოველი მოქმედება ამ ანგარიშების შესახებ სახელმწიფო ბანკის მეთვალყურეობის ქვეშ იყოს.

გ. ფ. ზღანოვაძე. მე ვფიქრობ, რომ სახელმწიფო ბანკს დასჭირდება ადგილობრივ ბანკების შეამდგომლობა; უმჯობესად ჩვენ სესხს იგი არ მოგვეცემს. თანაფარდობით საურთიერთო კრედიტის დაარსებას ქიათურში. სწორედ დროსა და გარემოების მოთხოვნილებასა და იმედითა მაქვს, რომ იგი კარგად წავა და მალე აუვალება. საბუთი ამ ბანკისა სესხის მიცემაში არ შესცდება, რადგან იქ ერთმანეთის შეძლება ყველამ ვცით, ამიტომ ვეცდებით, ეს სურვილი მაინც განვახორციელოთ. მეც იმ აზრისა ვარ, რომ 10,000 მან. მიეცეთ სასარგებლო სესხის მსგავსად ამ ახალგაზდა ბანკს, რომ წელში მალე ვავაზავოთ.

ამას გარდა მე მსურს, შეამდგომლობა აღიძრას რკინის გზის გაუმჯობესების წინაშე, რომ გადასახდანი ხარჯი მანდისა გადაგვახდევინოს მან ფოთში, როცა გემს დავტვირთავთ.

ს. ა. ჭკარაძე. მე გვარია, რომ მომავალი საურთიერთო კრედიტის საზოგადოებისათვის ვე 10,000 მან. საჭირო არ იქნება. ვე ვთვლებ კრებაში, შეტანილი იყოს ამ ბანკის წესდებში იმეი აზრი, რომ სესხი მიეცეს იმ მრეწველებს, რომელთაც მადანი უწყვეთი მადელი ადგილობრივი. გ. ფ. ზღანოვაძე. მე გვარია, რომ საჭირო არ არის მე მუხლის შეტანა წესდებში. საბუთისა და გამგეობას ამ ბანკისა ყოველივეს სახეში იქნებათ ნამდვილი საურთიერთო მრეწველთა. დღეს ადგილობრივი საკრედიტო დაწესებულებანი სესხს აძლევენ ყველას, თუმცა წესდებში მდგომარე მუხლი არ არის. საბუთისათვის საკუთარს სახელით ხომ

ვერ იშუამდგომლებს საურთიერთო კრედიტის დაარსებას, იმან უნდა იმავადგომლობის ბანკის დადამუშავებლთა სახელით. ამისათვის დავაქრებდა მრეწველთა კერძო კრება.

თა. ლომიაძე. სასურველი იქნებოდა, რომ გვიან ნახევარ-კავიკიანის გარდასახდისა ინახებოდეს ამ ბანკში.

თა. თუმანიშვილი. ეს წინააღმდეგობა იქნება კრების წესდებისა, თუ ამას ისურვებთ, ამისთვის განსაკუთრებულ შეამდგომლობა დაგჭირდებათ.

გ. ფ. ზღანოვაძე. თა. ლომიაძის წინააღმდეგობა მოუხერხებელია. შეიძლება, რომ ერთს მშვენიერად დღეს ამ ნორჩ ბანკს არა ჰქონდეს ხელად იმდენი ფული, რამდენსაც მოსთხოვს საბუთი.

თა. ლომიაძე. თუ ასე, მაშინ ნაწილი ამ ჯამისა შევინახოთ.

გ. ფ. ზღანოვაძე. მე ვთხოვ აღმკრათ შეამდგომლობა, რომ სესხი მოგვეცეს რკინის გზისათვის.

კრება გადასტყვება: 1, შესდგეს საურთიერთო კრედიტის საზოგადოების წესდება და გაიკახანოს იგი დასამტკიცებლად; 2, ვთხოვთა სახელმწიფო ბანკს შეამდგომლობა კრედიტი გაუხსნას ადგილობრივ ბანკებს შავი ქვის მრეწველთათვის, ხოლო ამ ბანკის შეამდგომლობისათვის 3% მეტი არ მიეცეთ. 3, ვიშუამდგომლოთ, რომ გადატანის გადასახდელ რკინის გზამ გადაგვახდევინოს ფოთში გემების დავტვირთვებში.

შეველიანთ მომავალი საურთიერთო საზოგადოების ბანკში 10,000 მან. უსარგებლო სესხის მსგავსად იმ დროისთვის, ვდრე იგი საჭირო იქნება. 4, წესდება განხილულ იქნას მრეწველთა კერძო კრებაზე და შემდეგ ვიგახანოს დასამტკიცებლად. 5, ვთხოვთა რკინის გზის გამგეობას, რომ იმანაც კრედიტს გაგვიხსნას.

შემდეგ თა. შ. წულუყაძემ აღბრა ღამიანად იმის შესახებ, რომ ქიათურში დაკრედიტი იყოს სამინისტროს ავტორიტეტი. საბუთისა ავტორიტეტი, სადაც მუშა ხილთ ღამიანად იმ ავტორიტეტი იმდენს, რომდენსაც მთელი კვირია ბით მოულომს. ამ ღამიანობის გამო კვირა დღე ქიათურში წარმოადგენს საზოგადოებრივ სურათს: მანეთი, კაცის დაკვა, ყვირილი, არეულობა და ყოველნაირი უწყისება ამ დღეს ხაღდება.

თა. თუმანიშვილი. ეს მხოლოდ კანონის ძალით შეიძლება. ჩვენ რომ საინკუბატორების დაკრეცვა გადავწყვიტოთ, ამას არავითარი ძალა არ ექნება.

ნარკვევი

(გურნალვაზოებიდან) ახალ მიმოხილვისა გუშინდელ ნაშრომში დაბეჭდილი საყურადღებო მადეველი არ არის. საბუთისათვის საკუთარს სახელით ხომ

